

Bestuursdienst

Telefoon (050) 367 8312/ A.M. Hoekstra
Onderwerp Ontwikkelingen OV-Bureau

De leden van de raad van de gemeente
Groningen
te
GRONINGEN

Datum 11 NOV 2011

Bijlage(n) Div.

Ons kenmerk RO11.2799731

Uw brief van _

Uw kenmerk _

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doen wij u ter informatie een aantal documenten toekomen van het OV-bureau Groningen-Drenthe. Deze documenten geven inzicht in de ontwikkelingen in het reizigersvervoer van het afgelopen jaar en over de financiële situatie van het OV-bureau Groningen-Drenthe. Het betreft de Trendmonitor 2011, het jaarverslag 2010 en de begroting 2012. Daarnaast stellen we u op de hoogte van recente besluitvorming over de dienstregeling en tarieven 2012 en tot slot over de actuele financiële situatie.

Trendmonitor 2010

Deze jaarlijkse monitor bevat de stand van zaken van het busvervoer in de provincies Groningen en Drenthe. In de trendmonitor wordt voor verschillende belangrijke indicatoren weergegeven hoe in het afgelopen jaar de ontwikkeling is geweest ten opzichte van eerdere jaren. De voornaamste conclusies:

- Het reizigersaantal en – kilometers vertonen door de algemene economische recessie, prijsverhogingen, extreme weersomstandigheden en de introductie van de OV-chipkaart in 2010 een daling.
- De P+R Citybussen en de servicebussen vertonen een stabilisatie van de groei. Door het verschuiven van reizigersstromen vertonen enkele Q-liner bundels een flinke groei.
- De prijsverhogingen en een andere concessie-indeling hebben wel geleid tot een opbrengststijging.
- De positieve ontwikkeling in de klantwaardering van de afgelopen jaren heeft zich ook in 2010 doorgezet. De concessies van het OV bureau Groningen-Drenthe scoren beter dan het gemiddelde cijfer van referentiegebieden. Voor Groningen Stad is de waardering 7.6. Dit is voornamelijk het gevolg van de inzet van een nieuw wagenpark met daarin schermen waarop dynamische reisinformatie wordt getoond.
- Het totaal aantal klachten in 2010 is door de start van nieuwe concessies en tegelijkertijd lastige weersomstandigheden hoger dan voorgaande jaren.

Jaarverslag 2010

Als we de bovenstaande ontwikkelingen uit de Trendmonitor 2010 afzetten tegen de doelstellingen van het OV bureau Groningen-Drenthe constateren we een daling in de gerealiseerde reizigersaantallen (-3% ten opzichte van een groeidoelstelling van 2%) en een positieve ontwikkeling in de klanttevredenheid. Ook in financiële zin hebben de dalende reizigersaantallen effect. Op een begroting van 105 miljoen euro is over 2010 een nadelig exploitatiesaldo van 0,6 miljoen euro geconstateerd. Een belangrijke reden zijn de tegenvallende reizigersaantallen. Deze en andere redenen worden in het bijgevoegde jaarverslag 2010 nader toegelicht. Het saldo van de subsidiestromen, de reizigersopbrengsten en de exploitatielasten wordt jaarlijks geëgaliseerd met de vooruit ontvangen BDU gelden. Dit betekent concreet in 2010 dat het nadelige resultaat van 0,6 miljoen euro ten laste is gebracht van de overgebleven BDU gelden uit voorgaande jaren.

Begroting 2012

Deze vooruitzichten voor de begroting 2012 waren reden om u in juni jl. te informeren over de hoofdlijnen voor de begroting 2012 en de voorgenomen bezuinigingen (kenmerk RO 11.2633524). Inmiddels wijzen de eerste cijfers erop dat het aantal reizigers in 2011 zich heeft hersteld, echter of dit zich ook in de toekomst zal voortzetten is mede afhankelijk van de economische omstandigheden. Daarom wordt continu gezocht naar optimalisaties en verbeteringen in de dienstregeling, bijvoorbeeld mogelijk gemaakt door nieuwe beschikbare infrastructuur rond P+R Hoogkerk (zie ook Dienstregeling 2012). We verwachten dat aanvullende bezuinigingen vanaf 2012 noodzakelijk zijn.

Dienstregeling 2012

De bezuinigingstaakstelling heeft tot gevolg dat er voor de dienstregeling 2012 een kleiner budget beschikbaar is dan in voorgaande jaren. In juli jl. bent u daarom geïnformeerd over de hoofdlijnen van de voorgenomen wijzigingen (kenmerk RO 11.2670271). Bijgevoegd vindt u de definitieve dienstregeling, die in overleg met Qbuzz nader is uitgewerkt. Deze dienstregeling is inmiddels onderdeel van een totaal bezuinigingspakket van 3 miljoen euro. Dit bedrag ligt hoger dan de in de begroting 2012 opgenomen 1,7 miljoen euro, omdat gaandeweg duidelijk werd dat het financieel perspectief is verslechterd (hier komen we verderop op terug).

De maatregelen variëren van het herontwerpen van het lijnennet in een bepaald gebied tot het beëindigen van bijna ongebruikte busuren. In het gezamenlijke zoekproces is het in veel gevallen ook gelukt om verbeteringen door te voeren.

De belangrijkste wijzigingen zijn voor de stad als volgt:

- nieuwe buslijn voor Meerstad in de vorm van een lijnbelbus;
- over de Hereweg zal op maandag t/m zaterdag van 7.00 tot 19.00 uur een frequentie van 4 keer per uur zijn. Op overige momenten 2 keer per uur (betreft de buslijnen 51, 53, 54 en 59);

- optimaliseren van de corridor P+R Hoogkerk-Groningen binnenstad (buslijnen 316 en 317 van Leek/Roden naar Groningen), waardoor P+R Citybuslijn 24 komt te vervallen. Het aantal bussen tussen P+R Hoogkerk en de binnenstad blijft echter nagenoeg gelijk en is in de spitsuren zelfs meer.

Tarieven 2012

Naast een gewijzigde dienstregeling voor 2012 zullen ook een aantal tarieven wijzigen, als onderdeel van het totale bezuinigingspakket van 3 miljoen. De gewijzigde tarieven zijn aan het consumentenplatform voorgelegd en deze heeft een positief advies gegeven.

De Tweede Kamer heeft als eis gesteld dat tot een jaar na het uitzetten van de strippenkaart de tarieven op de ov-chipkaart kostenneutraal moeten zijn ten opzichte van de tarieven op de strippenkaart. Op 3 november is de strippenkaart uitgezet in Groningen en Drenthe. Dit betekent concreet dat de tarieven in 2012 grotendeels hetzelfde zijn als in 2011 en normale prijsindexatie heeft plaats gevonden (4,9 %). Er is geen sprake van een extra tariefsverhoging. In de bijlage vindt u het totaaloverzicht van de nieuwe tarieven.

Voor de P+R-citybuskaartjes en regiotaxi wordt hierop een uitzondering gemaakt. De tarieven zullen hiervan worden verhoogd, omdat de geboden dienst nu verhoudingsgewijs te goedkoop wordt aangeboden. Dit betekent concreet dat het P+R Citybus retourkaartje van 3 euro (voor maximaal 5 personen) wordt vervangen door twee maal een kaartje voor een enkele reis. De totale kosten worden daarmee in totaal 5 euro (2 x 2,50 euro voor maximaal 5 personen). Overigens is het voor individuele reizigers nog steeds mogelijk om ook met een Eurokaartje van 1,50 euro naar het centrum te reizen.

Actuele financiële situatie 2011

Het DB OV-bureau houdt er op basis van de meest actuele tussentijdse prognoses rekening mee, dat het jaar 2011 afgesloten moet worden met een tekort van ongeveer 4 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2011 (4% van de jaaromzet). De prognose hangt samen met de volgende tegenvallers:

- Negatieve nacalculaties reizigersinkomsten 2010 (plm. 0,7 miljoen)
- Toenemende reizigers aantallen 2011, extra bussen op bepaalde bundels (plm. 0,7 miljoen)
- Tegenvallende reizigersinkomsten 2011 (plm. 0,8 miljoen)
- Toenemend beroep op kleinschalig en vraagafhankelijk OV (plm. 0,8 miljoen)
- Gestegen brandstofprijzen in relatie tot toe te passen OV-index 2011 (plm. 1,0 miljoen)

Nacalculaties 2010

De beheersorganisatie van de Nationale Vervoerbewijzen (VBN) verdeelt op basis van de zogeheten WROOV-systematiek de inkomsten van abonnementen en

strippenkaarten zoals die in Nederland in een bepaald jaar zijn gerealiseerd. Dit vindt plaats op basis van nacalculatie die in september van het volgende jaar definitief wordt gemaakt. Hieruit bleek voor Groningen en Drenthe een forse tegenvaller. De vergelijkbare beheersorganisatie voor de verdeling van de inkomsten van de Studenten-OV-kaart vanuit OC&W (VSS) maakt haar nacalculaties eveneens in september van het volgende jaar aan de vervoerders bekend. Ook hier tekende zich recent een tegenvaller af die echter later weer gecorrigeerd is. Overigens leven er bij het OV-bureau vragen over de actuele nauwkeurigheid van het toepaste verdeelsysteem. De grote toename aan studenten in het OV in en rond Groningen in de afgelopen jaren lijkt hierin onvoldoende terug te komen. Hierover zijn besprekingen met VSS-vertegenwoordigers gaande.

Extra bussen door vraagtoename

In de eerste helft van 2011 laten de tellingen een substantiële groei zien van het aantal reizigers. Met name op de snelle interstedelijke bundels en vanaf station Groningen binnenstedelijk neemt het OV-bureau fors toegenomen vraag waar. Dit leidt in de spitsuren tot een meer dan voorziene behoefte aan extra busuren ('versterking') op de betreffende locaties en trajecten.

Tegenvallende reizigersinkomsten 2011

De toename van het aantal reizigers heeft zich in de eerste helft van 2011 echter in tegenstelling tot de verwachting niet vertaald in extra reizigersinkomsten ten opzichte van 2010. Dit laat zich na nadere analyse vermoedelijk deels verklaren uit de overgang van strippenkaart naar OV-chipkaart, waardoor het moment van inboeken van reizigersinkomsten eenmalig verschuift van het moment van aanschaf door de wederverkoper naar moment van reizen zelf. Verder lijkt de geconstateerde groei meer dan evenredig plaats te hebben door studenten (SOV-kaart, zie boven).

Toenemend beroep op kleinschalig en vraagafhankelijk vervoer

Het OV-bureau neemt ook een toegenomen gebruik waar van het kleinschalig vervoer. Met name op specifieke 'scholenlijnen' neemt daardoor de versterkingsvraag op piekmomenten meer toe dan voorzien. Ook is het gebruik van vraagafhankelijk OV (Lijnbelbussen) de eerste helft van 2011 fors toegenomen ten opzichte van de vraag die het OV-bureau in 2010 waarnam.

Gestegen brandstofprijzen in relatie tot toe te passen OV-index 2011

De eerste helft van 2011 is de brandstofprijs opnieuw fors gestegen. In de nieuw afgesproken OV-index tussen OV-autoriteiten en vervoerders (uitvloeisel van de stakingen in 2008) telt brandstof voor ongeveer 10% mee (en plusminus 65% loonvoet, 25% inflatie). De uiteindelijk in maart 2012 na te calculeren OV-index 2011 zal vermoedelijk hoger uitvallen dan begroot.

Context OV-beleid Groningen – Drenthe

Overigens wijst het DB OV-bureau erop dat de benoemde tegenvallende prognoses niet los gezien kunnen worden van het gevoerde OV-beleid als geheel. In Groningen en Drenthe is de groei van het aantal reizigers vanaf 2005 in totaal meer dan 20% geweest (bijna het hoogste percentage van Nederland) en inmiddels behoort de klantwaardering in het gebied met 7,6 à 7,7 tot de best scorende concessies in Nederland. Verder geven deskundigen die goed thuis zijn in de Nederlandse OV-wereld aan dat de kwaliteit en de kwantiteit van het aanbod in Groningen en Drenthe substantieel beter is dan in vergelijkbare andere regio's.

Deze resultaten hangen samen met de ambitie en visie waarmee in de beide provincies het openbaar vervoer beleid na de decentralisatie van het streekvervoer van rijk naar provincies is opgepakt. Eén van de kernelementen daarin is de keuze van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen bij de start van het OV-bureau in 2005, om de vormgeving van het openbaar vervoer in de provincies grotendeels als overheid zelf te bepalen en ontwikkelen. Met als daarmee samenhangende consequentie ook de keuze om de opbrengstverantwoordelijkheid en andere risico's die met ontwikkeling van kwaliteit samenhangen (versterkingsomvang etc.) bij het OV-bureau te leggen.

Om die reden (de risico's, behorend bij het gekozen OV-beleid) is bij de installatie van het OV-bureau ook een weerstandsvermogen gevormd, om ook in mogelijke situaties waarin veel tegenvallers cumuleren (2011 lijkt zo'n jaar te worden) zonder nader beroep op de bestuurlijke partijen in het OV-bureau de gekozen lange-termijn-aanpak voort te kunnen zetten.

Vervolgproces

Met het vaststellen van de Dienstregeling 2012 en de te hanteren tarieven voor 2012 heeft het DB OV-bureau inmiddels met een structurele besparing van ruim 3 miljoen euro een forse stap gezet om te voorkomen dat het voorziene tekort van 2011 meerjarig doorwerkt in de financiële huishouding van het OV-bureau. In dit pakket is bijvoorbeeld ook geanticipeerd op een structureel hoger aantal in te zetten versterkingsritten. Echter gezien de mogelijke omvang van het tekort over 2011, nog bestaande onzekerheden hierover, en over het aandeel structureel hierbinnen bereidt het DB OV-bureau zich voor 2012 en verder voor op een aanvullend maatregelenpakket.

Het DB OV-Bureau heeft ons in dit verband aangegeven zich in twee sporen aanvullend te beraden op een volledige oplossing voor de ontstane situatie:

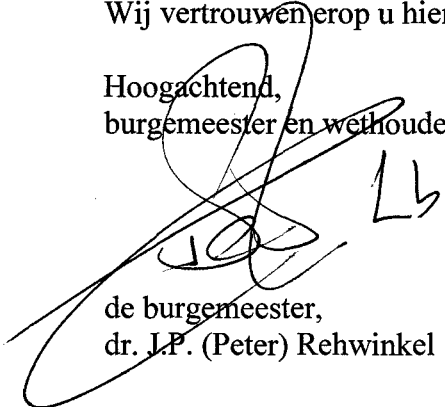
- a) Het ontwikkelen van een afdoende aanvullend maatregelenpakket, om het uiteindelijk optredende tekort van 2011 geheel af te kunnen dekken en ook meerjarig het OV-bureau financieel voldoende gezond te houden. Te denken valt dan aan:
 - een extra maatregelenpakket m.b.t. de dienstregeling voorjaar 2012;

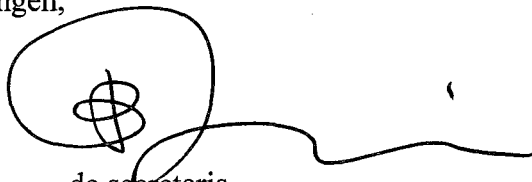
- bezuinigingen op de organisatie- en beleidskosten van het OV-bureau;
 - het aanspreken van het weerstandsvermogen van het OV-bureau (en in dat geval ook de daarbij behorende aanvullingsopgaven).
- b) Het ontwikkelen van een aanpak om – ondanks de prognoses en risico's die in hun aard samenhangen met het werkveld van het OV-bureau – een herhaling van het ontstaan van een situatie als de huidige onwaarschijnlijk maken. Te denken valt dan aan:
- het toepassen van scherper, regelmatiger en specifiekere prognoses met daaraan gekoppelde aanvullende beheersmaatregelen
 - het instellen van een egalisatiefonds, om schommelingen die reizigersopbrengsten en OV-index door de jaren heen zullen blijven laten zien, verminderd van invloed te laten zijn op het lange-termijn-beleid
 - het doorvoeren van relatief conservatiever begrotingsystematiek met name waar het gaat om reizigersopbrengsten.

Ons college kan zich vinden in dit voornemen en wacht de uitkomsten van dit proces af. Naar verwachting zullen wij u uiterlijk maart 2012 nader kunnen informeren over besluiten ter zake in het Dagelijks Bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlagen:

1. Trendmonitor 2010
2. Jaarverslag 2010
3. Begroting 2012
4. Dienstregeling 2012
5. Notitie OV-bureau Tarieven 2012.

Voor de goede orde merken wij op dat deze documenten ook digitaal beschikbaar zijn via de website van het OV-bureau Groningen-Drenthe (www.ovbgd.nl).